

Gazeta de Mallorca

CRONICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres * Costums * Tráfec e Industria * Noticias * Anuncis y Reclams * de Ciutat y la PAGESIA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 IMPRENTA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-11.
 Dirigihi sa correspondencia y quesvuya més que s'oferesca.
 Demanauhi sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
 Ventatjes a n'es suscriptors.—Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.—Núm. 6.

Palma * 9 de Maig * 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos: 1 PESSETA
 Per fora Mallorca: al Estranjer. 1'50
 Número corrent: 5 cèntims.—Estantís 0'10
 Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.

TRADICIONS Y FANTASIES

NOVES POESIES DEN
 MIQUEL COSTA Y LLOBERA
 MESTRE EN GAY SABER

D'aquest llibre recent n'hi ha exemplars en venda en aquesta Administració: a 2 pessetes

p'es suscriptors de sa GAZETA, y 2'50 p'es qui no sien suscriptors.

Bandera mallorquina

No s'en es tornada parlâ ni una paraula, en sessió dalt la Sala, d'aquella proposta que presentâ En Martí,—es dia metex des jurament des soldadets novells,—sobre es posâ bandera mallorquina en es balcô principal de s'Ajuntament nostre, durant ses hores de sessió.

Sa proposta passâ, aquell metex dia, a sa comissió de Foment, perque hi digués lo que hi trobava. Y durant es trenta sèt dies trascorreguts de llavò ensâ, haurâ tengudes sa comissió altres coses més urgents o de més importancia a on atendre, y ha perllongada aquesta mentres tant, fins que qualcú de bell nou la torn remoure.

Per un pronte, ja's va dexâ entreveure, en aquella sessió des 2 d'Abril, que s'Alcalde y alguns des retgidôs no s'hi sentien gaire inclinats a issâ bandera mallorquina a s'asta des balcô; trobant que ja n'hi havia prou amb s'espanyola, groga y vermeya, sense necessitat d'afegir'n'hi cap altra; ja fos per no embanderâ segons us y costum marinera, o bé perque sa bandereta afegida no vengués a essermos esca de renou, com va esserho antany a Barcelona.

Pocs dies després d'aquella sessió municipal, tenguèrem avinentesa de parlarne dues paraules, d'axò de sa bandera, amb un des nostros amics qu'en sab molt bé la prima, d'aquest ram y molts d'altres, referents a ses nostres coses de la antigüea. Y sobre tal punt mos va fé algunes curioses indicacions, que no volem dexâ podrí, perque tal volta les aprofitarâ y les tendrà en conte sa comissió de Foment, en vení es dia y s'hora en qu'haja d'emetre y posâ per escrit es seu dictâmen.

—«No me parex que sia cosa gens fora de lloc (mos deya es nostro amic erudit) axò de posâ bandera mallorquina a la Sala, durant ses hores de sessió; ni tampoc tenc res que dirhi a s'opinió d'aquells altres qui troban que ja n'hi ha demés amb sa bandera nacional. Cap de ses dues, si jo fos retgidô, m'hi faria nòsa ni mal d'uy: sa espanyola, perque som espanyols, y sa mallorquina, com a regionalistes qu'hem d'essê, tant si volem com no: ja que aquest bras de mar (apart d'altres raons) mos ho fa essê per forsa.

«Pero, abans de tot, jo deman:—¿Ja saben els senyôs Retgidôs quina es, pro-

piament, sa bandera mallorquina?... Perventura n'hi ha alguns, entre ells, qui creuen que sa nostra bandera autèntica es aquella blaveta amb un dau groc, que duen dalt l'abre o a s'antena es nostros vaxells. Y si axò creuen, van ben errats de contes. Sa bandera mallorquina es molt més hermosa y noble.

«Aquexa bandera blava y groga encara no existia, fa una sexantena d'anys. Va néxe amb un'orde d'un cert ministre de Marina (ja no'm recorda qu'havía nom) que va fé compondre un quadro de banderes p'es barcos de tot Espanya, a fi de que's conegués, per mar, de quina matrícula o provincia marítima era sa barca qui les duya.

«De manera que si a la Sala posâsses aquexa tal bandera en celebrâ sessió, se constituïrien es retgidôs en vertadés marinés; y tothom qui coneça es significat de la cosa, podrâ pensâ que la Sala, a ses hores de sessió, es una barca qui navega... Lo qual no dexâ d'essê veritat, fins a un cert punt; tant p'es temporals y ses tribunades que s'hi sòlen moure allâ dins, com per sa calma que hi reina en tractarse de certs assumtos.

«Sa bandera vertaderament mallorquina es sa que duyen es qui venguèren amb el Rey En Jaume a conquistâ Mallorca a n'es moretons; es sa que romangué clavada demunt ses torretes des palau del Rey moro, es primé dia de l'any 1230; es sa que més envant, durant dos sigles, donâ gran importancia y riquesa a n'es port de Palma, y era bell coronament de sa nostra Llonja; finalment, sa que onetjava a sa antiga fatxada de la Sala, quant es Jurats de la ciutat s'hi reunien per celebrarhi sessió o consey.

«Aquesta gloriosa bandera, que va essê igualment sa de l'Universitat des nostro antic realme, era, si no vax errat, tota blanca, amb s'escut de ses barres aragoneses y catalanes posat en mitx de sa metexa. ¡Benehida y honrada sia sempre aquella gloriosa y arreconada bandera!»

Axò mos digué es nostro amic. Y tal com mos ho deya heu trasladam a n'es retgidôs qui componen sa comissió de Foment, per lo que los puga conveni tenirho en conte.

DE FORA-MALLORCA

¡Fora paraigos!—Policia impolitica.—¡Pobres-inventors!
 —Una ciutat aviat feta.—Jocs Florals.

Pocs dies fa, un diari nostre duya un telegrama de Barcelona, diguent qu'ets obrés de quatre fábriques de paraigos d'aquella ciutat, s'eren declarats en huelga.

¡Aquesta si qu'es blava!

De manera que si aquella ditxosa huelga seguex y s'estén y dura un grapat d'anys, en haverse agotada s'existencia actual de paraigos, lo més acertat que porem fé en veure que s'ennigula, será prendre redôs y... dexarla caure, com es d'Ervissa.

Dada s'importancia y ses consecucencies d'una huelga axí, es d'esperâ qu'es Govern

s'en ocupi y s'en preocupi, amb tota s'activitat y amb tot s'interés que requerex es cas.

Devant un fet d'aquests, s'únic conhort qu'un pot tení es qu'are vé s'estiu y no es tan probable que ploqui.

No es possible girâ la vista fora d'aquí, sense topâ amb qualque nova malifèta de sa policia.

Tots es diaris en van plens; per tot s'alsen clamors y quèxes; y realment sa conciencia pública comensa a estarne indignada, de sa facilitat y poc mirament que ténen ets agents, que los poden di de desorde públic, per desaparâ es seus revólvers damunt criatures indefenses.

No'n ténen ells tota sa culpa, si va a di veritat; perque de cada cent, noranta nou son gent de poca cultura y d'instints no massa delicats, y res té d'estrany que fassen llarc en so compliment de ses ordes rebudes.

Es vertadés responsables son es qui donen aquestes ordes; es qui permeten que sien assassinats infamosament dones y nins, ferits per s'esquena; es qui dexen sense càstic tantes brutalitats, propies d'un poble que camina cent anys derrera ets altres pobles.

Es un pensament que acudex moltes de vegades: per cada sabí que conseguex cridâ s'atenció de tothom damunt ell y pot dexâ escrit es seu nom dins s'historia, iquants y quants se'n moren d'ignorats, sense que ningú may s'haje dat conte de qu'existien; sense que s'humanitat repetesca es seu nom amb agrahiment!

Ara acaba de morí, a Londres, s'inventô de ses cuines econòmiques, recullit a un hospici, després d'havê cedit es seu invent a tots es qui'l volguessen aprofitâ, en lloc de demanâ privilegi d'inveniçió, com fan casi tots ets inventôs, cuidantse més des seu negoci que des benefici qu'es seus descubriments poden fé a s'humanitat.

A Londres també morí pobre, no fa molt, un tal Arnold Ship, inventô des sistema de senyals usat a totes ses estacions ferroviaries, per mèdi de palanques subterrânees; sistema qu'hâ evitat tantes desgracies, y no ha donat un cèntim de ganancia a n'es seu inventô.

En dotze mesos, amb un any redô, han edificada una ciutat, per obra y gracia d'un manament de s'Emperadô de Russia.

Se diu Danley y está casi a dues passes d'aquí: a ses còstes de Xina, a s'extrem de sa línea transiberiana. Hey caben per ara fins a cent mil persones, y té axamples a volê, per si es necessari engrandirla.

Es qui veu comensâ y durâ casi indefinidament qualsevol obra mallorquina d'una miqueta d'importancia, s'ha de fé creus de pensâ com dimontres se serân arreglats es mestres d'obres russos, per dexâ enllestida

just amb un any una ciutat més gran que Palma.

Ja's conex que ténen més poca són (y més doblés) que noltros.

Se celebrâren diumenge passat, a Barcelona, sense cap incident ni destorb desagradable, es Jocs Florals.

Es nostro amic y company, En Gabriel Alomar, va guanyarhi es primé accèssit a n'es premi de PATRIA (englantina d'or) amb una valenta poesia titulada *La costa brava*.

Tot li sia enhorabona.

S'englantina s'adjudicâ a una poesia de mossen Cinto Verdager (en gloria sia.)

Es sa primera vegada que en es Jocs Florals de Barcelona resulta premiat un poeta mort.

De l'altra banda de la mar

Baix d'aquest títol, un jovensâ molt llest y desxondit, En Juan Alzina y Melis (de Capdepera) qu'ara estudia a Barcelona y escriu a sa novella revista *Catalunya*, hi ha publicat un interessant article, diguent es seu parer y modo de veure, sobre s'estat social y polític en que's troba Mallorca avuy per vuy.

Reblit aqueix estudi d'observacions personals y directes, inspirades per un criteri just y ben fundat, mereix que n'extracem sa sustancia y bessô.

Parla des renaxement de s'esperit regional, y comensa per observâ que a Mallorca s'idèa nova fa ben poca via; «té sa gestació llarga, y encara no ha passat d'un reduït nombre de poetes y escriptors;» y plany sa desdita de veure aquesta bella terra corrompuda y maltractada p'es véys partits polítics.

«Certament (diu) axò estranyarâ a n'els esperits superficials o poch enterats de com van les coses per allâ; puix, d'estona, hi ha a Mallorca una literatura florent ab figures de primer orde, y literats mallorquins son alguns dels més significats y fins, dels iniciadors del renaxement catalâ. Es que les sanitoses costums tradicionals van p'en terra; els balls de l'avior ja no animen les festes populars; les nostres gentils melodies apenes se recorden; en el cor de la muntanya trenquen la magestuosa calma de la naturalesa les cobles més abjectes del género chico; l'ayrôs vestit de pagesa, aquest hermosíssim vestit, admiració dels forasters, està malmès y desapareix â tota vela, per un vestidot de ciutadana ahont hi enfonyen les joves mallorquines la seva gracia entre colors llampanants y plechs de Maritornes. Y la causa principal, y més evident símoma al mateix temps, de la descomposició d'un poble está ab aquesta adopció de lo estrany y rebutjament de lo propi. Els hàbits antics, els divertiments y solemnitats trasmesos de pares a fills, son fermes baules que unexen unes generacions ab les altres, ténen quelcom del ayre dels pinars que axampla'ls pulmons, vigorisa'l còs y dona alegría; ¡desgraciât el poble que no s'hi troba apler ab ells! senyal de que decau y's perverteix son caràcter..... Axí els antics pagesos,

GRAN TALLER
d'Escultura Religiosa
DEN
JUSEP QUIXAL
Villarrol, 50.—BARCELONA.

Especialitat en imatges de fusta per esglésies. En aquest acreditat taller se treballa indistintament en bronzo, en marbre, en pedra i en fusta, construint-se estatuària monumental, tot de bon gust artístic i en condicions molt ventajoses. S'envien notes de preus, presupuestos i dibuxos gratis.—Ventes en gros i a la menuda.
LA CASA SOLICITA REPRESENTANTS

MES DE MARIA
EN MALLORQUÍ I EN CASTELLÀ
Papereria den J. Mir,
Cadena de Cort, 11.

La Cartujilla
FÁBRICA DE CERÁMICA
Productora de tota classe d'objectes artístics
FABRICACIÓ EN GROS DE TOUES REFRACTARIES
ALAMBINS SEGONS MODELOS
FOGANYES GRANS I PETITES I DE TOT PREU
FORNS portatils refractaris
aposta per panaderies, confites, barcos, fondes i cases particulars; amb sa ventajeta de podre esser trasladats en mudarse de casa; de 80 centimetres a tres metres cabals de diámetro: de 40 a 400 ptes.
Si voleu menjá boocuyt o pastes de tota casta, amb un forn d'aquesta vos basta i en deu minuts tot es cuyt.
La Cartujilla
C. de Monserrat y Mazagán
A Son Espanyollet

Pis per llogá

N'hi ha un, molt espayós, en es carré des Sindicat (Capelleria) n.º 120: té un teatre amb algunes decoracions i moblatge de cadires i bancs, i altres habitacions propies per posarhi taules de billar, cuyna i dormitoris.—També estan per llogá uns estudis (entresuelos) dins s'entrada n.º 124 d'aquell carré: ténen estable per una bistia i loc per carruatge.—Allá metex vos ne darán raó.

Els molts anys a D. Metrobi.—Es cordó de la vila.—Mestre Fornari.—Els gloriadors d'altre temps.—Es calsons de mestre Lluch.—Sa plaqueta des llogués.—Es baul de madó Banau.—Els dos més—
TEATRO MALLORQUÍ
tres de fuster, y altres pessas dramátiques mallorquines, les trobareu a sa tenda den Mir—Cadena de Cort, 11.

Plomes estilográfiques

Es tan patent s'utilitat d'aquestes plomes, que no hi ha per què alabarles. A s'imprenta de sa GAZETA DE MALLORCA—Cadena de Cort, n.º 11—n'hi ha, tantes ne vulguen, des sistemes més pràctics i acreditats.

Calçats de moda

Esmerada confecció
SABATERIA RATIER
Carré de sa Cadena de Cort, 7 y 9.
Venta de tabacs y efectes timbrats

Els molts anys

a
D. Metrobi
Préu del exemplar: 3 reals
Comprantne de 10 exemplars en amunt, se farà es 20 per cent de rebaxa.

Es suscrip'tós a sa GAZETA DE MALLORCA la pòren adquirir per 2 reals.

Vinblanc claret. Classe fina, selecta, a mitja pesseta es litro.—Unió, 53, (entre es Mercat y es Bòrn)
LA VINYA

FERRO-CARRILS DE MALLORCA

Servey de trens de passatjers

De Palma a Manacor y Felanitx: a les 7'40 des matí; a les 2 y a les 6'25 des cap vespre.
De Palma a Sa Pobla: 7'40 de matí; 2'30 y 6'25 de capvespre.
De Manacor a Palma: 4 y 6'30 de matí, y 5'15 de capvespre.
De Manacor a Felanitx y Sa Pobla: 6'30 de matí y 5'15 de capvespre.
De Felanitx a Palma, Manacor y Sa Pobla: 6'40 de matí; 12'15 y 5'25 de capvespre.
De Sa Pobla a Palma, Manacor y Felanitx: 6'55 de matí; 1 y 5'25 de capvespre.

CORREUS AL INTERIOR

Surten cada día en diligencia, per casi totes ses viles aon no hi passa es tren, devés les 2 des capvespre. Arriben a ciutat entre 7 y 8 des matí.

VAPORS-CORREUS

Partexen de Palma

A Barcelona: dimars, dijous y divenes: a les 6 de capvespre (directes) y diumenges a les 5 id. (via d'Alcudia).
A Valencia: dimecres a les 9 de matí.
A Alicant: dissapte a les 6 de capvespre.
A Ervissa: dilluns a les 10 de matí, dimecres a les 9 id. y dissapte a les 6 de capvespre.
A Mahó: dimars a les 6 de capvespre (directe) y dimecres a les 2 id. (via Alcudia).

Arriben a Palma

De Barcelona: dilluns, dimecres y dissapte, a les 7 de matí (directe) y dijous a les 9 id. (via d'Alcudia)
De Valencia: divenes a les 10 de matí.
D'Alicant: dimars a les 6 de matí.
D'Ervissa: dimars a les 6 de matí; dijous a les 2 de capvespre y divenes a les 9 de matí.
De Mahó: dilluns a les 9 de matí (via d'Alcudia) y dimars a les 6 de matí (directe).

TRAMVIA DE PALMA A PORTO-PI

De sa Plassa den Coll y de la Glorieta, desde les 5 y mitja des matí fins a les 9 des vespre, surt un cotxo cada 15 minuts.
De Porto-Pi a Ciutat, de les 5 des matí fins a les 8'50 des vespre partexen dos cotxos cada 15 minuts.
Tot es trajecte: 25 cént. Al Terreno, 15 id. A Sta. Catalina, 10 id. Entre estacions, 10 id.

SERVICI TELEGRÁFIC PROVINCIAL

Estació uberta a totes hores: sa de Palma no més.
Estacions ubertes de dia: Mahó, Ciutadella, Ervissa y Sóller.
De servici limitat (9 a 12 matí y 2 a 7 capvespre): Alcudia, Artá, Felanitx, Inca, Manacor, Andraig, Sóller y sa d'Alaor (Menorca).
Semáforo: Bajoli (Menorca).

Mapes de Mallorca

en trobareu a sa tenda den Mir (Administració de sa GAZETA)—Cadena de Cort, núm. 11.

TINTES de copí y d'escriure de ses fàbriques més acreditades.—Cadena de Cort, núm. 11.—Tenda.

IDA bona y sana: N'hi ha una, de Lluchmajor, de 25 anys, primé infant, llet de 15 dies, que desitja trobá una bona casa dins Ciutat, per ferhi didatge.— Informarán en aquesta Administració.

I anau darrera trabays d'imprenta garrits y primorosos, no tenui més que encarregarlos a sa imprenta de sa GAZETA DE MALLORCA, Cadena de Cort, número 11, y quedareu ben servits.

Llibres Lulians

manuscrits o estampats: com més antics millós.—Tots es qui'n tenguen y s'en vulguen desí, que los duguen en aquesta Administració de sa GAZETA DE MALLORCA, amb nota de préu. Tendrán preferéncia es manuscrits, sobre tot si son de ment plegami.

PLANS DE PALMA: n'hi ha en venda a s'imprenta d'aquesta GAZETA Cadena de Cort, 11.

DROGUERIA Y FERRETERIA

den MIGUEL BESTARD

(Plassa de sa Cortera, 2 y 4 — carré de s'Esparteria, 1 y 3.)

En aquest establiment s'hi trobará la mayna de Drogues y Productes químics de tota casta.—Eynes per fusters, ferrers y demás menestrals.—Tota classe d'estopades, amiantos y demás útils per màquines de vapor.—Desincrustant marca «EXCELSIOR» únic d'admirables resultats, per no permetre gens ni mica d'incrustació a ses calderes de vapor.—Representació en aquesta provincia, de sa companyia UNIO ESPAÑOLA D'ESPLOSIUS: de ses noves CAXES REGISTRADORES, y de sa casa WEYRAT GERMANS, horticultors y floricultors de Valencia.

CORTERA, 2-4. — ESPARTERIA, 1-3.

SENYÓS Y SENYORES

CAP altre remey trobareu més segú per matá es cucs. ni tan bo de prende y que sia tan llépol per infants, com es XAROP VERMÍFUCO que prepara En SUREDA Y LLITERAS.

PER curá de rèl sa tossina, per tení sempre fresca sa boca, agradable s'alé, y perque es fumadós no sien perjudicats p'es tabac, no trobareu res com emprá cada día ses PASTILLES SUREDA.

SENSE sentí sa més petita molestia, fa desaparexe es calls y uys de poll, dexant es peus qu'es un xalá es caminarhi, es CALLICIDA SUREDA.

ES per demás dirvos, perque ja u sab tota Mallorca, que ses millós medecines, es més senzills y més complicats aparatos, es bragués més perfeccionats y es fins instruments de Cirugía més moderns y perfets, se troben a sa

Potecaría den SUREDA Y LLITERAS

Costa den BROSSA, n.º 9

PALMA DE MALLORCA

CASA GRANDIA

Nous, 12, segon pis, 2.ª porta.—BARCELONA.

Hospedatge per Revds. Sacerdots y demás persones catòliques.—Beremar, dinar y sopar: 3 pessetes diaries. S'hi admeten hostes permanents.—Carrer de Banyes

Perruqueria

SALÓ den LLUC ARBONA: a s'antiga plassa de ses Copinyes (ara de Antoni Maura.) Higiénic y económic servey d'afeitá, fé la barba y tayá cabeyes, amb maquineta o tisora.—Perruques y postissos de tota casta, a gust y comodo de cada qual.
També hi trobareu pica de banys d'aigo dolça, freda, teba o calenta; si en está ja afeytats o tosos, vos voleu fé una rabetjada per tot el cós, que vos dexará nets com una plata. Cada bany, una pesseta, amb llensol pelut, per exugá.— ¡Benhaja sa netedat, per está una persona bona y sana!

SALÓ DEN LLUC

COPINYES (Antoni Maura) n.º 14.

TARJETERS MODERNISTES.—S'en ha rebut un hermós surtit a s'imprenta den Mir.—Cadena de Cort, 11.

Pisos per llogá

Una mala fi n'hi ha, per dins Ciutat y que aviat no hi estarien, sino llogats y plens, y bona renda colarien si es propietaris aprofitassen un medi ben senzill y de poc cost: anunciarlos, un pic fins en dos, a sa GAZETA DE MALLORCA.

Impr. den J. Mir.—Cadena de Cort, 11.